

Helsedirektoratet
ved Britt Roland
brr@helsedir.no

Ref. 12/7593

Uttalelse til Høringsutkast til Nasjonal retningslinje for barselomsorgen – nytt liv og trygg barseltid for familien

Reform takker for mottatt høringsutkast. Vi har foretatt en rask gjennomgang av retningslinjene med tanke på om høringsforslaget støtter opp om fedre som deltakende og nærværende omsorgspersoner i den første tiden etter fødsel.

Reform – ressursenter for menn er et nasjonalt kunnskapssenter om menn og likestilling, driver hjelpetilbud for menn i vanskelige livssituasjoner og er en pådriver for et mannsperspektiv i likestillingspolitikken. Reform er en privat og uavhengig stiftelse som mottar grunnfinansiering av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Reform har erfaring fra flere prosjekter som omtales i *Nasjonale retningslinje for barselomsorgen – nytt liv og trygg barseltid for familien* herunder: *Fedre i familier med startvansker* (hvor mor er deprimert), *Minoritetsfarskap i helse-Norge* (møte med helsestasjon) og *Papparingen* («barselgrupper» for fedre).

Familier og fedre, endrede normer og realiteter

Det er historisk nytt at fedre er nærværende og deltakende i det omfanget vi er vitne til i dagens norske samfunn. Forskning viser at velferdsstaten har utfordringer knyttet til å oppdatere sin kunnskap, sine strukturer og retningslinjer når det gjelder fødsels- og barselomsorgen i samsvar med denne endrede situasjonen. Dette støttes av all erfaring Reform også har gjort oss.

Forskerne Gunn Elisabeth Birkelund og Trond Petersen uttrykker dette etterslepet slik i boka *Det norske samfunn*:

“Velferdsstaten er kjønnskonservativ i den forstand at den i en rekke velferdsordninger bygger opp under mor-barn-relasjonen. (...) En kvinnevennlig statsfeministisk politikk har bygget opp under morsrollen, og har ikke med samme kraft fremmet far som omsorgsperson” (2005:148, 149)

Oversikt over retningslinjene

For å gi oss et overblikk over forslagene til nasjonale retningslinjer har vi gjennomført et lite søk i dokumentet på begrepene «foreldre», «mor», «mødre», «far» og «fedre». Her er resultatene:

Foreldre: 126
Mor: 99
Mødre: 32
Far: 7
Fedre: 2

Når det gjelder måten «far» og «fedre» er omtalt på, framkommer dette konkret slik i teksten:

- «Målgruppen barselkvinner og *fedre*/partnere er sammensatt.» (Innledning)
- «En systematisk oversikt har vurdert strukturerte opplæringsprogram.» (Bryanton 2010) (n = 2868 mødre og 613 *fedre*) (s. 41)
- «(...) barnets *far* har en positiv herpesamnese bør det også tas en urinveisprøve.» (I anbefaling 20, som også gjentas på side 65)
- «(...)partner/*far* kan bidra på mange måter for å støtte kvinnen både praktisk og psykologisk.» (Amming, s. 48)
- «(...) at *far*/partner bidrar med avlastning når kvinnen har behov for hvile.» (I anbefaling 24, gjentas på s. 74)
- «(...)inkluderer *far*/partner aktivt til å delta i omsorgen for mor og barn.» (s. 71)
- «(...) eller *far* har rusproblemer at helsepersonell har en respektfull og verdig tilnærming.» (s. 78)

Vurdering av høringsutkastet

Resultatet er altså at *far*/*fedre* er nevnt 9 ganger. Det er lite selv om man tar i betraktning at *mødres* og barnets kropp er i sentrum den første tiden. Det får Reform til å stille spørsmål om det er vanskelig for helseapparatet å forholde seg til *fedre*, alternativt at helseapparatet ikke vet om og hvordan begge foreldrene kan trekkes inn i barnets første fase.

Åpenbare problemstillinger er ikke nevnt, slik som i hvilken grad *fedre* er til stede i fødselsforberedelsene og på fødslene. *Fedrenes* behov for støtte når mor er syk eller deprimert ved fødsel, er heller ikke omtalt. Reglen i slike situasjoner er nettopp at det er *far* som er den som er «*mor*». Det er heller ikke nevnt at *fedre* også rammes av fødselsdepresjon.

Forslaget til retningslinjer slik det foreligger støtter ikke opp om *fedre* som deltakende og nærværende omsorgspersoner. Det ser ut til å være et betydelig behov for å arbeide inn kunnskaper og perspektiver på menns rolle i barsels-, fødsels- og spebarnstiden.

Forslag til videre arbeid

Reform har ikke hatt anledning til å gjøre en grundig gjennomgang av forslaget til retningslinjer med tanke på en bedre integrering av *fedre*. Det forventes at Helsedirektoratet sørger for at det gjøres en grundig gjennomgang med dette formål. Denne gjennomgangen må ses i sammenheng med eksisterende forskning og kunnskap om *fedre* i barsel, fødsel og det første leveåret. Reform vil være behjelpelig med å utføre et slikt

oppdrag på vegne av Helsedirektoratet, eller med å henvise til andre aktører som kan påta seg et slikt arbeid.

Oslo, 11. desember 2012

Are Saastad /s/
daglig leder